

<p>Destinationskort</p> <p>Klipp efter kanten</p>	<p>Betesvallen Betesvallen är en mark som kan plöjas och där gräset med jämna mellanrum sås om. Betesvallen har högre näringsvärde än naturbetesmarken. Vallen innehåller ofta arter så som timotej, ängsgröe, ängssvingel, kärringtand och lucern.</p> <p>Vallen är mycket bra för jordhälsan och är därför en naturligt del i det som kallas växtföljd.</p>	<p>Skogsbetet Har nyttjats under flera tusen år och har många värden som är bra för både för markägaren/djurhållaren och ur natur- och kulturvärdesynpunkt. För stängslade man ut djuren och betesmarken var marken som blev över och som inte kunde nyttjas som varken åker eller äng. Ett skogsbete ska vara lyckligt vilket är bra för insekter som gillar solvarma stammar.</p>	<p>Fågelbärshagen Fågelbär eller Sötkörbär kanske inte så många har sett i verkligheten men vi är nog många som utan att veta om det ser detta träd framför sig när vi tänker på naturbetesmarker i södra och mellersta Sverige. Den blommar i maj-juni, blommorna är vita och sitter i fåblommiga flockar. Om du spelar i juli och augusti stå över ett kast och ta dig ett smakprov.</p>	<p>Traktorladan För att driva ett jordbruk behövs många olika maskiner. När det är dags för skörd är det viktigt att alla maskiner som ska användas är i toppskick. Att ta foder till mjölkkor kräver nämligen bra väder flera dagar i sträck och då blir det knepigt om någon traktor står still.</p> <p>Stå över ett kast att hålla maskinparken igång tar tid.</p>	<p>Enbacken I naturbeten av lite torrare karaktär återfinns trivs enarna. Enen har barr och är mycket taggig. Men enen har även små bär som uppskattas av såväl fåglar som av oss. Enen erbjuder bra skydd för många fåglar.</p>	<p>Slättermyren Myrslättern var förr en viktig källa till vinterfoder. De var inte odlade men ofta var vattnet över myrarana reglerade. Våtmarksslättern upphörde i stort sett under förra hälften av 1900-talet och idag är de ofta utdikade. Men det finns undantag. Vasikkavuoma är ett naturreservat i Pajala kommun i Norrbottens län.</p>
<p>Lövängen Lövängar eller ängen, är en kulturmiljö som härstammar från långvarig hävd, röjning, bränning och slätter. Här finns glest stående lövträd och buskar, gräs och talrika örter. Idag är de flesta lövängar igenvuxna då hävden upphört. Träden på lövängen hamlades, här sågade man av krona och grenar med löv blev till foder. Ett hamlat träd känns igen då de är knotiga och lite tjockare strax innan där kronan börjar.</p>	<p>Glömda hagen Här var det minst 10 år sedan något djur gick och betade. Igenväxning går fort och är idag ett av de största hoten mot naturbetesmarkerna. Det kanske inte ser så kul ut men med lite hjälp kan marken restaureras och återigen bli en fin artrik mark.</p>	<p>Slätterängen <i>Äng är åkers moder, så man förr. Och det gäller fortfarande.</i> <i>Slätterängarna är dock ersätta med mer effektiva vallar.</i> <i>Slätterängarna</i></p>	<p>Åkerholmen Åkerholmen omges av odlad mark och är en viktig biotop då den ofta är hem till många olika djur och växter.</p>	<p>Strandbetet En naturbetesmark som ligger utmed sjöar, hav eller vattendrag. Ofta svämmas markerna över vilket gör att de är näringsrika. Strandbeten är ofta en viktig lokal för fåglarna.</p>	<p>Fäboden Förr i tiden så flyttades djuren säsongvis till fäbodarna. En vanlig fäbod består av en samling olika hus samt betesmarker. Fäbodarna är ofta trevliga utflyktsmål och här produceras en hel del mathantverk.</p>	<p>Fodervallen På denna åker odlas kornas foder. Vallen skördas flera gånger per säsong. Till kor så är det vanligt att gräset ensileras, vilket är en typ av konservering. För mjölkkor är det otroligt viktigt att fodret är av bra kvalitet. Vallen sås om med ett par års mellanrum.</p>

<p>Händelsekort Klipp efter kanten</p>	<p>Kvigorna har rymt, flytta dig omgående till strandbetet.</p>	<p>Dags att fylla på vatten i skogsbete, avbryt din resa och gå mot skogsbetet. Du får ett extra slag som hjälp.</p>	<p>Förr i tiden sa man att när ängsskallran skallrar är det dags att slå. Flytta direkt till slåtterängen för höskörd.</p>	<p>Blöt och kall april och maj fyller bondens lada all. Vallen växer, du får två extraslag för att omgående gå mot fodervallen för att ta ett proteinprov.</p>	<p>För att betet inte ska växa igen är det viktigt att hävden fortsätter. Vad menas med det? <i>Svar: Att marken fortfarande betas.</i></p>	<p>Fråga! Svara rätt och du får ett extraslag. I vissa hagmarker kan man hitta vildapel. Vad smakar den? <i>Svar: Surt!</i></p>	<p>Dags att ta in korna. Gå via stallet till din nästa destination. Du får ett extraslag.</p>
<p>Bra väder och allt känns bra. Var så god ett extra slag!</p>	<p>Bra väder! Dags för skörd. Idag slås vallen 2-4 gånger per år. Bra väder är en förutsättning. Flytta omgående till fodervallen. Stå över två kast i väntan på att skörden blir klar!</p>	<p>Om du inte hunnit besöka alla dina resmål, byt till dig ett nytt resmål från din medspelare till vänster.</p>	<p>Om det regnar när du spelar. Stå över ett kast.</p>	<p>Bra väder och allt känns bra. Var så god ett extra slag!</p>	<p>Torka. Stå över ett kast för att spara på vatten och krafter.</p>	<p>Regn. Stå över ett kast.</p>	<p>Dags att tvätta traktorerna. Avbryt din resa och gå istället mot traktorladan. Du får två extraslag för att snabbare ta dig dit.</p>
<p>Fråga! Svara rätt och få ett extraslag. Vilket grundämne får inte komma in i ensileringsprocessen (när bonden gör vinterfoder)? <i>Rätt svar: Syre</i></p>	<p>Fråga! Svara rätt och få ett extraslag. Kon har ett annat sätt att beta på jämfört med till exempel häst och får. Hur gör hon? <i>Rätt svar: Hon använder tungan till att få tag på gräs.</i></p>	<p>Fråga: Svara rätt och få ett extraslag. Vad kallas det gamla växtdelar som samlas på marken? <i>Rätt svar: Förna</i></p>	<p>Fråga: Svara rätt och få ett extraslag. Vilken gubbe blir en botaniker alltid glad att se på en slåtteräng? <i>Rätt svar: Slåttergubbe</i></p>	<p>Fråga: Svara rätt och få ett extraslag. Vid strandbeten bildas ofta en särskild bård. I dess namn ingår en färg, vilken? <i>Rätt svar: Blå</i></p>	<p>Ibland har man tur. Var så god du får ett extraslag!</p>	<p>Fråga: Svara rätt och få ett extraslag. Vad skiljer naturbetet från betesvallen? <i>Rätt svar: Vallen går att plöja</i></p>	<p>Fråga! Svara rätt och få ett extraslag. Är enbär ett bär? <i>Rätt svar: Nej det är en kotte</i></p>
<p>Fråga! Svara rätt och få ett extraslag. Förr slogs vissa marker för hand. Vad hette redskapet? <i>Rätt svar: Lie</i></p>	<p>Fråga! Svara rätt och få ett extraslag. När kon har ätit behöver hon tugga om maten en gång till. Vad heter det? <i>Rätt svar: Idissla</i></p>	<p>Fråga! Svara rätt och få ett extraslag. Vilken brödkrydda kan du hitta i torra marker som hävdas? <i>Rätt svar: Kummin</i></p>	<p>Fråga! Svara rätt och få ett extraslag. Varför ringbarkas (barken skalas bort från stammen) vissa träd? <i>Rätt svar: För att ta bort trädet .</i></p>	<p>Fråga! Svara rätt och få ett extraslag. Slånbär förekommer ofta i betesmarker. Vad gör bären sötare innan bären plockas? <i>Rätt svar: Frost</i></p>	<p>Fråga! Svara rätt och få ett extraslag. Vad kallas en art som tar för sig för mycket? <i>Rätt svar: Invasiv</i></p>	<p>Fråga! Svara rätt och få ett extraslag. Lupiner är vackra men hör det hemma i en naturbetesmark? <i>Rätt svar: Nej</i></p>	<p>Fråga! Svara rätt och få ett extraslag. Vem var det som dansade bland kattfot och blå viol? <i>Rätt svar: Rönnedahl (I sjösala vals)</i></p>

